

DOI 10.36074/logos-04.07.2025.040

ОСОБЛИВОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА МОРСЬКИХ СУДНАХ: ЯК ФОРМУЮТЬСЯ І ПІДТРИМУЮТЬСЯ КОМАНДНІ ВІДНОСИНИ НА БОРТУ, ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ В ЗАМКНЕНОМУ ПРОСТОРИ

Кернас Андрій В'ячеславович¹, Учанєва Альбіна Ігорівна²

1. канд. психол. наук, доцент кафедри практичної психології
Одеський національний морський університет, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0003-1669-6375

2. здобувач вищої освіти психологічного факультету
Навчально-наукового морського гуманітарного інституту
Одеський національний морський університет, УКРАЇНА

Корпоративна культура є важливою складовою будь-якої організації, але на морських суднах вона має особливе значення. Життя і робота екіпажу на борту судна суттєво відрізняються від умов на суходолі, оскільки команда проводить разом тривалий час у замкненому просторі, ізольованому від зовнішнього світу. В таких умовах правильна корпоративна культура стає не лише засобом підтримки гармонійних стосунків, але й життєво необхідною умовою для забезпечення безпеки, продуктивності та емоційної стабільності екіпажу[1;2].

На суднах формується специфічний тип корпоративної культури, що базується на чіткій ієрархії, визначених ролях та відповідальності кожного члена команди. Крім того, у міжнародному морському транспорті екіпаж часто складається з людей різних національностей, культур та мов, що робить спілкування особливо важливим. Питання міжкультурної комунікації та здатності до взаєморозуміння виходять на перший план, адже будь-яка помилка в спілкуванні може призвести до небезпечних ситуацій.

Умови роботи на морському судні вимагають від екіпажу певних особистих якостей: стресостійкості, терпимості, дисциплінованості, вміння швидко приймати рішення і співпрацювати з колегами навіть в екстремальних

ABSCHNITT 18.

PSYCHOLOGIE UND PSYCHIATRIE

обставинах. Усе це формує особливий стиль взаємодії на судні, де кожен має чітке розуміння своїх обов'язків і відповідальності перед командою [1;3].

Корпоративна культура на морському транспорті включає не лише професійні аспекти, але й емоційну підтримку, яка стає критично важливою у замкненому просторі. Постійне спілкування та співпраця з одними і тими ж людьми можуть створювати емоційне навантаження, а також потенційно призводити до конфліктів. Тому важливим елементом корпоративної культури є вміння вирішувати конфлікти мирним шляхом, підтримувати один одного і дбати про здоровий психологічний клімат у команді.

1. Особливості корпоративної культури на суднах

Корпоративна культура на морських суднах має чітку структуру, де велике значення надається ієрархії. Зазвичай команда поділена на різні групи відповідно до завдань: офіцери, технічний персонал, обслуговуючий персонал. Ієрархія впливає на комунікацію, де молодші за рангом мають чітко визначені ролі та підпорядковуються старшим.

На судні особливого значення набувають такі принципи, як взаємоповага, чіткість комунікації, відповідальність та дисципліна. Відносини між членами екіпажу повинні базуватися на розумінні ролей та функцій кожного, що сприяє безпечній та злагодженій роботі.

2. Формування командних відносин

Формування командних відносин на судні починається із самого першого знайомства екіпажу, де капітан та старші офіцери відіграють важливу роль у створенні дружньої атмосфери та чітких правил взаємодії. Зазвичай проводяться інструктажі, де пояснюють основні правила поведінки, робочі процеси, безпекові протоколи, і це допомагає встановити чітку структуру комунікації.

Для зміцнення командних відносин важливі такі аспекти:

- **Чітке визначення ролей і обов'язків:** кожен має розуміти свою роль та її значення в загальному процесі.

- **Взаємопідтримка:** через замкнений простір у членів екіпажу виникає потреба в емоційній підтримці один одного, особливо в стресових ситуаціях.

- **Постійний зворотний зв'язок:** офіцери та капітан надають відгуки підлеглим, що сприяє підвищенню ефективності роботи та створенню відчуття приналежності до команди.

3. Виклики замкнутого простору та їх вплив на комунікацію

На борту судна члени екіпажу змушені тривалий час працювати і жити в обмеженому просторі, часто без можливості приватності. Це створює як певні психологічні навантаження, так і вимагає високої здатності до комунікації та самоконтролю. Принципи терпимості, взаємоповаги, вміння слухати та підтримувати один одного набувають першорядного значення [1;2].

Замкнений простір призводить до специфічних комунікаційних викликів:

- **Психологічний тиск:** постійне перебування в обмеженому середовищі може спричиняти стрес і навіть конфлікти, тому важливо вміти уникати напруги.

- **Важливість невербальної комунікації:** на судні невербальні сигнали, такі як жести або вирази обличчя, часто допомагають краще передати свої думки та емоції.

- **Особлива увага до етикету і ввічливості:** будь-який жест, слово чи інтонація може бути сприйнята неправильно в замкненому просторі, що здатне посилити конфлікт або спровокувати непорозуміння.

4. Підтримка командних відносин

Підтримка гармонійних відносин на борту вимагає спеціальних зусиль. Найчастіше це досягається через такі підходи:

- **Регулярні зустрічі екіпажу:** вони допомагають екіпажу триматися в курсі змін і підтримують командний дух.

- **Спільне дозвілля:** проведення вечорів відпочинку, спільних обідів або святкувань важливих подій зміцнює відносини і допомагає розслабитися.

- **Конструктивне вирішення конфліктів:** капітан і старші офіцери відіграють роль посередників у вирішенні конфліктів, що допомагає уникнути непорозумінь.

5. Роль капітана у формуванні культури спілкування

Капітан судна має величезний вплив на корпоративну культуру екіпажу. Він є не тільки керівником, але й прикладом для наслідування. Стиль управління капітана, його вміння підтримувати позитивну атмосферу та проявляти емпатію є ключовими факторами, що формують комунікацію та відносини в команді. Капітан має дбати про баланс між дисципліною і дружньою атмосферою, щоб екіпаж почувався захищеним, а також готовим до виконання своїх обов'язків[1;2;3].

Висновок

Корпоративна культура на морських суднах є ключовим фактором, який безпосередньо впливає на ефективність, безпеку і психологічний стан екіпажу. Особливі умови роботи в замкненому просторі, де людина тривалий час перебуває далеко від рідних і звичного середовища, створюють специфічний контекст, який вимагає від кожного члена команди високого рівня терпимості, самоконтролю та вміння співпрацювати. Грамотне управління взаємовідносинами між членами екіпажу, чіткий розподіл обов'язків, взаємоповага та емпатія стають основними складовими здорової корпоративної культури.

Злагожденість у команді залежить від розуміння кожного членом свого місця і ролі в загальній структурі, а також від уміння капітана та старших

ABSCHNITT 18.

PSYCHOLOGIE UND PSYCHIATRIE

офіцерів підтримувати позитивну атмосферу на судні. Здатність до конструктивного вирішення конфліктів, регулярний зворотний зв'язок та створення умов для емоційної підтримки є надзвичайно важливими, адже вони сприяють підвищенню продуктивності та згуртованості команди. Відпочинкові заходи та особистий приклад капітана, який дотримується етичних норм та з повагою ставиться до кожного, також відіграють важливу роль у підтримці стабільної атмосфери на судні.

Корпоративна культура на морських суднах відрізняється тим, що націлена не тільки на виконання завдань, але й на забезпечення психологічного комфорту в обмеженому просторі. Члени екіпажу, незважаючи на професійні та культурні відмінності, повинні навчитися знаходити спільну мову, ділитися своїми знаннями та підтримувати один одного. Це сприяє формуванню відчуття довіри, що, у свою чергу, стає основою для ефективної співпраці.

Таким чином, корпоративна культура на судні – це не просто набір правил та норм, а цілісна система взаємин, що будується на принципах поваги, взаєморозуміння і командного духу. Вона є основою для безпечного та продуктивного виконання обов'язків кожного члена екіпажу і забезпечує гармонійний робочий процес, де кожен відчуває свою важливість та відповідальність перед командою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Дергачова В.В., Федірко Г.А. (2018). Особливості формування корпоративної культури на підприємствах України. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»* (15). Вилучено з: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/135694>
- [2] Давиденко М. М. Особливості формування корпоративної культури на підприємствах АПК України/Н. М. Давиденко // *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*(2011).Вип. 7(1). - З. 161-165. Вилучено з: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2011_7%281%29_30
- [3] Корольчук В. М. Психологічні засади дослідження стресостійкості особистості / В. М. Корольчук // *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. (2011) Вип. 26. - С. 183-192. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nssp_2011_26_22